

6 pav. XVII a. fajansinis žaidimo vaikštukas (?) iš šurfo 1 ties sklypu Pilies g. 18. B. Dakanio nuotr.

Fig. 6. A 17th-century faience game piece (?) from test pit 1 beside the plot at Pilies St. 18.

pažymėtas mažesnis irgi keturkampis statinys, būdingas bastioninės pilies formai – su į išorę išsikišusiais stačiakampiais kampais (4 pav.). Šie pastatai XVIII–XIX a. sandūroje jau turėjo nykti, nes 1838 m. Ukmergės plane nurodytos tik jų liekanos. Galimų rūmų pavaizduota išlikusi tik PR pusė, o bastiono formos statinio beveik nelikę. Bet dar išlikęs kiek įstrižas, bet neužstojęs vaizdo į bažnyčią didelis statinys šalia rūmų kairiosios fasadinės pusės (tikėtina, žirgynas ar oficina), taip pat dideli, matyt, ūkiniai statiniai į PV nuo rūmų. Susisteminus istorinius, kartografinius ir archeologinius duomenis, Ukmergės piliavietę (dvarvietę) reikėtų įtraukti į NKVR.

Šalia **Siaurosios g. 7** ir **Vėjų g. 9** sklypų ištirti 2 šurfai (2 m^2), kuriuose buvo tik XIX–XX a. kultūriniai sluoksniai. 171 archeologinis radinys (tarp jų 8 iš Darbininkų g. 13 ir 1 iš Lelijų g. 1) perduotas UkK.

The Field Surveys in Ukmergė

In 2017, field surveys and evaluations were conducted at several Ukmergė locations: Bugenių Street, between 21A and 23 and in the vicinity of these plots, up to the plot at Bugenių St. 32; Darbininkų St. 13 (Fig. 4); Gedimino St. 18 and in the vicinity of this plot, beside the plot at Gedimino St. 38 (Fig. 4); at the intersection of Gedimino and Širvintų Streets (Fig. 4), up to the plot at Širvintų St. 12; beside the plot at Lelijų St. 1; in Pilies Street beside the plot at Pilies St. 18 (Fig. 4); and at Siauroji St. 7 and Vėjų St. 9. Three 1 x 1 m test pits were excavated and 45.3 m^2 surveyed on Bugenių Street, revealing a cultural layer with 17th/18th–19th-century finds. One test pit (2.25 m^2) was excavated beside the house at Širvintų St. 18 (Fig. 1), 11 m^2 were surveyed there and beside Širvintų St. 12, and a 19th–20th-century cultural layer with isolated 16th/18th–first half of the 20th-century finds were discovered (Figs. 2, 3). 2.6 m^2 were surveyed beside the house at Gedimino St. 38 and a cultural layer with 19th–20th-century finds and isolated finds with no clear dating (possibly 17th–18th century) was recorded. One 2 m^2 test pit was excavated in Pilies Street, beside the plot at Pilies St. 18 (Fig. 5) and 4.6 m^2 were surveyed, revealing a cultural layer with 17th–20th-century finds. 17th–18th-century finds predominated in the lower layer at a depth of 50–85 cm, but isolated 19th-century finds were also encountered. Perhaps the most interesting find discovered in a test pit was a suspected 17th-century faience game piece (Fig. 6). A total of 171 finds (including eight from Darbininkų St. 13 and one from Lelijų St. 1) were collected during the investigation.

VARNIAI

Alma Lekniutė

Vytauto gatvė 1

2017 m. Vytauto g. 1 sklype Varnių mieste (Telšių r.) atlikti žvalgomieji bei detalieji tyrimai naujai suprojektuoto elektros kabelio vietoje (1 pav.). Šio sklypo aplinkoje žvalgomuosius tyrimus 2001 m. atliko V. Ramanauskaitė-Ostašenkovienė. Birutės, Dariaus ir Girėno, S. Daukanto, Vytauto, Žvejų gatvėse ir Medininkų aikštėje fiksuoti paviršiniai XIX–XX a. griuvenų sluoksniai, po kuriais aptikti XVI–XVII a.

datuojami kultūriniai sluoksniai (*ATL 2001 metais*, 2002, p. 213–214). 2012 m. R. Šmigelskas ištyrė 7 šurfus Dariaus ir Girėno, Vytauto gatvėse bei aplink Medininkų aikštę. Arčiausiai tiriamojo sklypo esančiame šurfe fiksuotas akmenų grindinys bei vietomis fragmentiškas XVI–XVII a. datuojamas kultūrinio sluoksnio horizontas, esantis 1,4 m gylyje nuo žemės paviršiaus (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 673).

Vytauto g. 1 sklype pirmiausia atlikti žvalgomieji tyrimai, ištirtas vienas 2x1 m dydžio šurfas. Po 80 cm gylio XX a. permaišytais žvyro bei smėlio sluoksniais 0,8–1,4 m gylyje fiksuotas permaišytas juodai rusvos spalvos žemės sluoksnis su XVIII(?)–XIX a. radiniais, 1 m gylyje aptiktas rąsto fragmentas. Tyrimų metu šiame sluoksnyje fiksuoti ir du grindiniai. Pirmasis grindinys atidengtas 95 cm gylyje, sudėtas iš neskaldytų lauko akmenų, apardytas. Antrasis grindinys, taip pat sudėtas iš neskaldytų lauko akmenų, atidengtas apie 1,4 m gylyje (2 pav.). Gilinantis toliau, 1,5–2,4 m gylyje fiksuotas juodos žemės sluoksnis su XVII–XIX a. radiniais. Įžemis – rusvas smėlis – šurfo vietoje pasiektas 2,8 m gylyje.

Aptikus archeologiškai vertingą sluoksnį, visoje planuojamo tiesti elektros kabelio trasos vietoje atlikti detalieji tyrimai, kurių metu ištirta 35,5x1 m dydžio ***perkasa 1*** (35,5 m^2 ploto). Tyrimų metu vidutiniškai iki 60–80 cm gylio fiksuoti XX a. niveliaciniai ir permaišyto grunto sluoksniai, po kuriais atidengtas juosvai rusvos spalvos žemės sluoksnis su XVIII–XIX a. buitinės keramikos fragmentais bei struktūromis. Pirmoji struktūra aptikta 70–95 cm gylyje. Čia fiksuota neskaldytų lauko akmenų su raudonomis pusplytėmis sankaupa – galbūt stipriai apardyto pamato (?) fragmentas. Antroji struktūra – netašytų lauko akmenų grindinys, kuris aptiktas ir žvalgomųjų tyrimų metu, fiksuotas apie 90 cm gylyje (3 pav.).

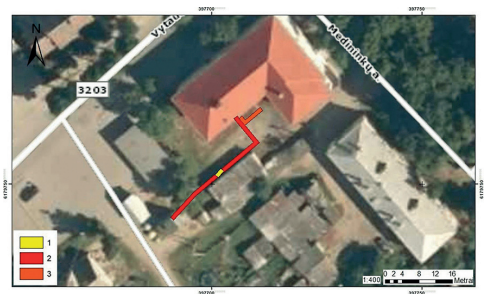

1 pav. Vytauto g. 1 sklype ištirto šurfo ir perkasų situacinis planas: 1 – šurfas 1; 2 – perkasa 1; 3 – perkasa 2. A. Lekniutės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the test pit and trenches excavated on the plot at Vytauto St. 1: 1 – test pit 1; 2 – trench 1; 3 – trench 2.

3 pav. Perkasoje 1 atidengtas grindinys. A. Lekniutės nuotr.

Fig. 3. Paving unearthed in trench 1.

2 pav. Šurfe 1 aptiktas grindinys. A. Lekniutės nuotr.

Fig. 2. Paving discovered in test pit 1.

Pasikeitus elektros kabelio trasos projektui, ištirta papildoma 7x1 m dydžio ***perkasa 2*** (6,6 m^2 ploto). Joje iki 40–80 cm gylio fiksuoti XX a. niveliaciniai ir permaišyto grunto sluoksniai, po kuriais atidengti juosvos spalvos žemės bei maišyto gelsvo smėlio sluoksniai su XVIII–XX a. buitinės keramikos šukėmis.

Tyrimų metu aptikti ir inventorinti 139 XVII–XIX a. radiniai, kurie po tyrimų perduoti į ŽVM. Iš viso 2017 m. Vytauto g. 1 sklype vykdytų archeologinių tyrimų metu ištirtas 44,1 m^2 plotas (1 pav.).

Vytauto St. 1

In 2017, a field survey and excavation were conducted on the plot at Vytauto St. 1, Varniai (Telšiai District). One 2 x 1 m test pit and two 35.5x1 m and 7x1 m trenches, a total of 44.1 m^2, were excavated (Fig. 1). Two paving fragments were discovered in test pit 1 (Fig. 2). Paving (Fig. 3) and a fragment of a partially demolished foundation (?) were unearthed in trench 1. The discovered finds date to the 17th–19th centuries.

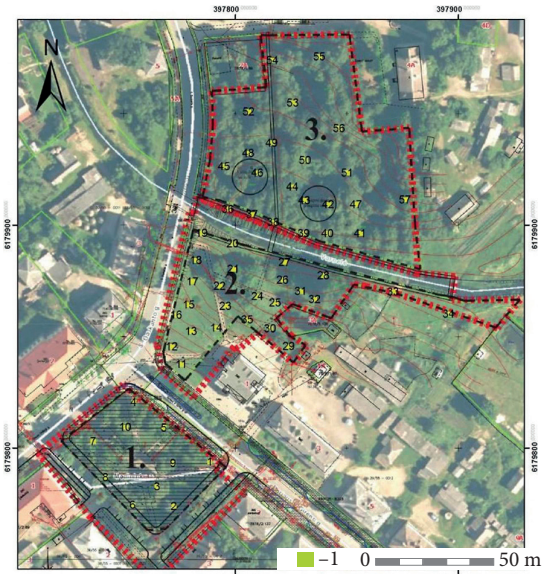

1 pav. Tirtų vietų suvestinis planas: 1 – tirti šurfai. D. Zubricko brėž.

Fig. 1. Synoptic plan of the investigated locations: 1 – excavated test pits.

Donatas Zubrickas

Medininkų aikštės bei Varnelės upės pakrančių žvalgomieji tyrimai 2016 m.

2016 m. pradėti planuoti Varnių miestelio (Telšių r.) Medininkų aikštės bei Varnelės upės P ir Š pakrančių viešųjų erdvių sutvarkymo darbai. Norėdama gauti išsamių duomenų apie projektuojamoje vietoje esančius kultūrinius sluoksnius, Telšių rajono savivaldybės administracija užsakė žvalgomuosius archeologinius tyrimus. Jie atlikti 3 sklypuose. Sklypas 1 – tai apie 0,4 ha ploto Medininkų aikštė, kurioje ištirta 10 2x2 m dydžio šurfų (bendras 40 m^2 plotas). Sklypas 2 – tai apie 0,51 ha dydžio Varnelės P pakrantė parko teritorijoje, kurioje ištirti 24 2x1 m dydžio bei vienas 2x2 m dydžio šurfas (bendras 52 m^2 plotas). Sklypas 3 – tai apie 0,67 ha dydžio Varnelės Š pakrantė parko teritorijoje, kurioje ištirta 10 2x1 m dydžio ir 12 2x2 m dydžio šurfų (bendras 68 m^2 plotas). Iš viso apie 1,57 ha bendro ploto teritorijoje šurfais ištirtas 160 m^2 plotas, surinkta daugiau kaip 1200 radinių, datuojamų XVI–XIX a. (1 pav.).

Žvalgomieji tyrimai vykdyti centrinėje Varnių miestelio dalyje, kurioje esantys kultūriniai sluoksniai, jų sandara bei datavimas daugiau mažiau yra žinomi iš ankstesnių archeologinių tyrimų. Medininkų aikštės aplinkoje žvalgomuosius tyrimus vykdė archeologai V. Grišinas (1992 m.) (*LIIR*, f. 1, b. 2730), V. Ramanauskaitė-Ostašenkovienė (2001 m.) (*ATL 2001 metais*, 2002, p. 213–214), M. Mockus (2011 m.) (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 453–455), R. Šmigelskas